

CYNGOR GWYNEDD – Adroddiad i Gabinet Cyngor Gwynedd

Teitl yr eitem:	Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu
Aelod Cabinet:	Cyng. Craig ab Iago, Aelod Cabinet Amgylchedd
Swyddog perthnasol:	Dafydd Williams, Pennaeth Adran Roland Thomas, Pennaeth Adran Cynorthwyol
Dyddiad y cyfarfod:	10 Mehefin 2025

1. PENDERFYNIAD A GEISIR

- 1.1 Cymeradwyo hawl i fynd a'r Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu i ymgynghoriad cyhoeddus, fel ein bod yn derbyn adborth trigolion Gwynedd ar y ddogfen ddrafft. Bydd hyn wedyn yn ein galluogi i gyflwyno'r ddogfen derfynol o flaen y Cabinet i'w fabwysiadu fel Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu Cyngor Gwynedd ar gyfer y cyfnod hyd at 2030.

2. Y RHESWM PAM FOD ANGEN I'R CABINET WNEUD Y PENDERFYNIAD

- 2.1 Mae cyhoeddi Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn ddilyniant naturiol i'r gwaith sydd wedi digwydd ers i'r gwasanaethau gwastraff drosglwyddo i'r Adran Amgylchedd ym mis Hydref 2022. Ar y pryd roedd arweiniad clir o flaenoriaethau oedd angen sylw:

- Gwellu gofal cwsmer ac ymdrin ag ymholiadau/cwynion,
- Mynd i'r afael â lefelau salwch uchel,
- Rheolaeth o'r gorwariant,
- Cyrraedd targed ailgylchu cenedlaethol o 70%

- 2.2 I gefnogi'r gwelliannau sydd eisoes ar waith, roedd dyheadau ers cymryd rheolaeth o'r Gwasanaeth Gwastraff ac Ailgylchu i baratoi dogfen oedd yn gosod gweledigaeth, cyfeiriad ac amcanion ar gyfer y 5 mlynedd nesaf, ac mae hynny hefyd yn flaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor dan 'Gwynedd Werdd'.

- 2.3 Rydym wedi bod yn cydweithio yn agos efo arbenigwyr y maes gwastraff ac ailgylchu, Partneriaethau Lleol a Wrap Cymru i ddatblygu'r Strategaeth yma. Rydym hefyd yn paratoi cynllun busnes i Lywodraeth Cymru i sicrhau bod cynlluniau sydd wedi eu cynnwys yn y Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn mynd a ni tuag at ailgylchu o leiaf 70% o'n gwastraff. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i gynghorau fod yn mabwysiadu strategaeth sy'n gosod cyfeiriad lleol yn y maes yma ac sydd wrth gwrs sy'n ategu gweledigaeth a thargedau'r Llywodraeth. Mae cael cynllun clir sy'n gosod cyfeiriad a gweledigaeth yn mynd i fod o gymorth wrth geisio am gyllid gan Lywodraeth Cymru i wireddu cynlluniau rydem wedi eu hadnabod yn y Strategaeth.

- 2.4 Mae'r Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn manylu ar y sefyllfa bresennol o ble rydym ar hyn o bryd, a'r cyd-destun a'r gywyr i newid. Er ein bod yng Ngwynedd wedi cynyddu ein cyfradd ailgylchu o 55% yn 2014/15 i 64% yn 2024/25, mae'r blynyddoedd diwethaf wedi gweld diffyg symud ar y canran, ac ni fydd y gyfradd yma yn cyrraedd targed statudol Llywodraeth Cymru o 70%. Mae risg gwirioneddol os na fyddwn yn cyrraedd y targed ailgylchu y gallai Cyngor Gwynedd wynebu dirwyon. Er gwybodaeth, roedd 8 allan o'r 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru wedi llwyddo i ailgylchu 70% o'u gwastraff yn 2023-24.
- 2.5 Nid yn unig rydym eisiau cwrdd â'r targed cenedlaethol, ond rydym yn awyddus i fynd ymhellach na hynny, gan sicrhau bod Gwynedd yn symud tuag at economi gylchol drwy ailddefnyddio a thrwsio mwy o ddeunyddiau a hynny drwy ddefnyddio ein canolfannau ailgylchu fel modd o wneud hynny. Byddwn hefyd yn parhau i annog ein trigolion a'n busnesau i leihau eu gwastraff yn gyffredinol.
- 2.6 Rydym yn cyflwyno'r Strategaeth gan roi ystyriaethau i ffactorau lleol, megis Cynllun Lleol Natur a Hinsawdd, Cynllun y Cyngor 2023-28, sefyllfa a phwysau ariannol, a chyflwr ac addasrwydd ein hisadeiledd. Rydym hefyd yn rhoi sylw i ffactorau a deddfwriaeth genedlaethol megis strategaeth ddiweddaraf Llywodraeth Cymru, 'tu hwnt i ailgylchu', Cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr, Cynllun Dychwelyd Ernes a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- 2.7 Mae manylder yr amcanion a'r camau gweithredu y bwriedir eu cymryd i'w gweld yn fersiwn drafft y Strategaeth Wastraff ac Ailgylchu (**Atodiad 1**), ac ni ailadroddir yr holl fanylder yn yr adroddiad, ond yn gryno, mae chwe phrif amcan wedi eu hadnabod yn y Strategaeth, sef:
- Sut rydym yn **cyfathrebu ac ymgysylltu** - un o'n prif amcanion strategol yw sicrhau fod trigolion, busnesau a'r gymuned yn ehangach yn deall ac yn ymrwymedig efo'n huchelgais. Mae'n amhosibl inni gyrraedd ein hamcanion yn ynysig fel Cyngor Gwynedd a byddwn angen help ac ymroddiad pob preswilydd a busnes yng Ngwynedd i'n cefnogi i gyrraedd y weledigaeth. Byddwn yn arwain y ffordd drwy roi cynllun cyfathrebu ac ymgysylltu yn ei le, ac yn asesu effeithlonrwydd ein hymgyrchoedd ac yn addasu yn dilyn adborth a dadansoddi data. Mi fyddwn hefyd yn grymuso criwiau i adnabod eiddo sy'n cael trafferth i ailgylchu, gwella hygyrchedd a hyfforddi gweithwyr safle ein Canolfannau Ailgylchu, saernio ein busnes Gwastraff Masnachol, ac ystyried gorfodi o dan bwerau Deddf Gwarchod yr Amgylchedd.
 - **Lleihau gwastraff, a chynyddu ailddefnyddio a thrwsio** - rydym angen rheoli ein gwastraff yn unol â'r hierarchaeth gwastraff, gan leihau'r gwastraff rydym yn ei gynhyrchu a symud tuag at feddylfryd economi gylchol. Byddwn yn defnyddio ein Canolfannau Ailgylchu fel pwynt i hybu ailddefnyddio a thrwsio deunyddiau. Gweler y pwynt nesaf, sy'n gysylltiedig â hyn yn ogystal.
 - **Cynyddu Ailgylchu** - mae rhaid inni gwrdd â'r targed cenedlaethol i ailgylchu 70% o'n gwastraff. Mae bygythiad y gallwn wynebu dirwyon am fethu'r targed, ond mae dadansoddiad diweddar wedi dangos y gall 57% o'r gwastraff yn y bin gwyrdd gael ei ailgylchu. Mae'r deunyddiau ailgylchu yn y bin gwyrdd yn gostus i'w waredu ond hefyd yn cynnwys deunyddiau sy'n seiliedig ar ffosil ('fossil-based') sy'n rhyddhau allyriadau carbon diangen. Mi fyddwn yn ystyried lleihau capasiti wythnosol y bin gwyrdd, drwy bwysu a mesur amllder casglu, a maint y biniau er mwyn annog mwy o ailgylchu ond byddwn hefyd yn ystyried cynnig cyfleusterau i allu ailgylchu mwy o ddeunyddiau. Mi fyddwn yn cydweithio efo busnesau drwy'r ochr Gwastraff Masnachol i uchafu ailgylchu o'r gweithle a busnesau yn gyffredinol.

- Darparu **gwasanaeth o ansawdd uchel** - rydym yn angerddol ein bod eisiau rhoi'r gwasanaeth gorau posibl i'n trigolion a busnesau yma yng Ngwynedd ac ein bod drwy hynny yn cael lefel bodlonrwydd uchel. Byddwn yn gwarchod y gwasanaethau craidd ond ni fyddwn ofn mentro a chymryd cyfleoedd i symbylu cynnydd yn y maes yma, megis defnyddio'r dechnoleg ddiweddaraf.
- **Cyflawni sero net** - yn ymochrol efo amcanion strategol y Cyngor byddwn yn mynd ati i leihau ein hallyriadau carbon a gweithio at greu gwasanaeth sero net. Bydd hyn yn golygu newid ein fflyd i rai di-garbon / carbon isel (ULEV), gwella effeithlonrwydd ein cylchdeithiau, edrych am gyfleoedd i osod ynni adnewyddadwy yn ein safleoedd a pharhau i fuddsoddi yn ecoleg yr hen safleoedd tirlenwi.
- Sicrhau **isadeiledd addas i'r dyfodol** - un arall o'n prif amcanion am y tymor byr ydi gwella safon ein deunyddiau ailgylchu i'r farchnad, ac mae hyn yn cwmpasu buddsoddiad sylweddol yn ein safleoedd trin a phrosesu deunyddiau yn Harlech a Chaernarfon. Byddwn yn edrych am gyfleoedd i brosesu mwy o'r defnyddiau ein hunain yn hytrach na bod yn rhy ddibynnol ar y sector breifat. Byddwn hefyd yn edrych i wella hygrychedd a delwedd ein Canolfannau Ailgylchu.

2.8 Bydd y Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu yn gynllun penodedig ar gyfer cyfarch ein hamcanion. Rydym yn derbyn bod gwaith sylweddol angen ei wneud er mwyn cyrraedd y weledigaeth uchelgeisiol. Bydd y strategaeth yn gosod cynllun monitro a gwerthuso blynyddol er mwyn sicrhau bod yr holl amcanion yn cael eu gwireddu.

3. PROSES YMGYNGHORI CYHOEDDUS

- 3.1 Mae'r Cyngor yn ymrwymedig i gynnwys rhanddeiliaid ac ymgynghori â'r cyhoedd gan gydnabod y buddion o wneud hyn. Mae hyn yn arbennig wir yma gan ein bod yn ddibynnol ar ein trigolion i'n helpu a newid ymddygiadau tuag at wastraff er mwyn gwireddu amcanion a dyheadau'r Strategaeth hon. Mae cynnwys rhanddeiliaid fel hyn ac ymgynghori ehangach yn sicrhau bod y Cyngor yn ymwybodol o'r materion lleol ac yn gallu derbyn cyngor, cymorth a syniadau newydd a fydd yn arwain at greu gwell canllawiau. Dylai hefyd helpu i atal problemau a gwrthwynebiadau yn nes ymlaen.
- 3.2 Mae cynnwys rhanddeiliaid yn ganolog i'r trefniadau gan gynnig y cyfle i eraill ddeall, dylanwadu ar a siapio cynnwys y Strategaeth.
- 3.3 Byddwn yn ymgynghori am gyfnod o 12 wythnos ac yn annog ein holl drigolion i gwblhau holiadur ymgynghoriad ar-lein ble bosibl, ond mi fyddwn yn darparu copïau papur i'r rheiny fydd angen drwy siopau Gwynedd a Llyfrgelloedd. Yn amlwg mae risg o 'bias' cymdeithasol mewn ymatebion a geir mewn holiaduron, ac yn hynny o beth mi fyddwn yn ceisio cyrraedd carfannau o'r gymdeithas sy'n gallu bod yn anodd ei ymgysylltu a hwy yma yng Ngwynedd. Yn hynny o beth mi fyddwn angen cymorth ein cyngorwyr i rannu hyn drwy rwydweithiau cymunedol a trefol. Byddwn hefyd yn ymestyn at gynghorau cymuned a thref, hybiau cymunedol a sefydliadau penodedig megis rhwydwaith ffoaduriaid, undeb myfyrwyr Bangor, Grŵp Craidd Cydraddoldeb y Cyngor ac ysgolion. Mi fyddwn yn cynnal sesiwn 'galw i mewn' yn rhai llyfrgelloedd er mwyn cynnal cyfarfodydd wyneb-yn-wyneb.

4. YSTYRIED EFFAITH

- 4.1 Mae'n ofynnol i'r Cyngor o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchodedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly ymgymryd ag Asesiad Effaith Cydraddoldeb cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd warchodedig). Ar hyn o bryd nid yw'r asesiad yn amlygu unrhyw ardrawiadau penodol. Fodd bynnag fel rhan o'r broses ymgynghori byddwn yn diweddarau ac ail gloriannu yr asesiad. Mae copi o'r asesiad effaith i'w weld yn **Atodiad 2**.

5. DEDDF LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU) 2015

- 5.1 Ystyriaeth arall bwysig yw'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r ddeddf yn ceisio gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn gosod dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus ac wedi ei anelu at gyflawni 7 o nodau llesiant drwy ddilyn y 5 ffordd o weithio. Ehangir ar oblygiadau'r Ddeddf o fewn y Strategaeth.

Barn y swyddogion statudol

Prif Swyddog Cyllid:

"Dim gwrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir o safbwynt priodoldeb ariannol."

Swyddog Monitro:

"Mae'r pwysigrwydd y Strategaeth Wastraff yn amlygu ei hyn yn yr arddia a'r atodiadau. Boed hynny o safbwynt dyletswyddau statudol y Cyngor, cyflawni datblygiad cynaliadwy yn unol a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a chyrraedd targedau ar gyfer ailgylchu. Mae'r bwriad i ymgynghori ar y ddogfen yn hollol briodol. Nid oes gennyf sylwadau pellach i'w hychwanegu".

ATODIADAU

Atodiad 1	Strategaeth Gwastraff ac Ailgylchu 2025-2030 (drafft)
Atodiad 2	Asesiad Effaith Cydraddoldeb